

Länsstyrelsen
Västmanlands län

NATURVÅRDSSENHETEN

Inventering av rovdjur i Västmanlands län 2009/2010

Årsrapport 2010

Författare: Lena Strömvall

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2010:14

Titel: Inventering av rovdjur i Västmanlands län 2009/2010 – Årsrapport 2010

Författare: Lena Strömvall

Rovdjur

Naturvårdsenheten

Länsstyrelsen i Västmanlands Län

511-2352-10

Kartmaterial: © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Omslagsbild: Vargvalp från Klotenreviret

Foto: Dan Werner

Tryckning: Rapporten går att ladda ner som pdf-fil på Länsstyrelsens hemsida

www.lansstyrelsen.se/vastmanland

Upplaga: 30 ex.

Förord

Länsstyrelsen har ett regionalt ansvar för förvaltningen av våra stora rovdjur; varg, lo, björn, järv och kungsörn. Som en del i detta arbete genomför Länsstyrelsen årliga inventeringar av arterna för att kunna följa deras utveckling. Kungsörn inventeras på våren då man letar efter häckande par medan inventeringen av varg, lo, björn och järv huvudsakligen sker vintertid då det finns spårnö. Förutom den inventering som sker i Länsstyrelsens regi så följer man även upp de tips om rovdjursobservationer som kommer från allmänheten; dels genom rovoobs.se men även genom andra kanaler.

Under inventeringssäsongen 2009/2010 har Länsstyrelsen inventerat varg, lo och kungsörn samt kontrollerat inrapporterade observationer av björn och järv. Resultatet av inventeringen rapporteras till rovdjursforum, en nationell databas, varpå resultatet sammanställs av Viltskadecenter på hösten. Antalet rovdjur som kan konstateras under inventeringarna ligger sedan till grund bl.a. för beslut om skydds- och licensjakt.

Denna rapport är en lokal sammanställning av resultatet av inventeringarna i Västmanland och ingår i Länsstyrelsens rapportserie.

Västerås juli 2010

Anna Olofsson

Lena Strömvall

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Bakgrund	5
1.1 Definitioner	5
1.2 Inventeringsresultat för 2009/2010.....	6
1.2.1 Varg	6
1.2.2 Lodjur.....	7
1.2.3 Kungsörn	7
1.2.4 Björn	7
1.2.5 Järv.....	7
1.3 Kartbilagor	8

Sammanfattning

Under föryngringssäsongen 2009 har föryngring av varg skett i ett vargrevir som berör Västmanland län. Ett vargrevir har försvunnit och två revir har tillkommit. Sammanlagt berörs länet av 9-11 stationära vargar; 5-7 st. i Klotenreviret, 2 st. i Färnareviret och 2 st. i Hedbynreviret. Samtliga revirmarkerande par har märkts med sändare under säsongen.

Ingen heltäckande områdesinventering av lodjur har skett under inventeringssäsongen. Totalt har Länsstyrelsen kunnat bekräfta 4 föryngringar av lodjur, men troligen har antalet inte ändrats jämfört med föregående år.

Inga stationära björnar eller järvar har kunnat konstateras i länet. En del rapporter om björn inkommit till Länsstyrelsen men dessa har inte kunnat bekräftas. En järv har vandrat genom länet. I mars 2009 genomfördes en kungsörnsinventering men inga häckade par kunde konstateras.

1 Bakgrund

Länsstyrelsen ska, enligt 8 § i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, varje år undersöka hur många föryngringar av varg, järv, lo och kungsörn som förekommer i länet. Inventeringens syfte är att fastställa det *totala* antalet årliga föryngringar av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Hur inventeringen ska gå till är reglerat i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10). Länsstyrelsen kontrollerar samtliga inrapporterade observationer samt genomför inventeringar för att fastställa det totala antalet föryngringar, utbredning och förekomst av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Samtliga observationer rapporteras in till Rovdjursforum.

Denna rapport gäller för den inventering som genomförts av Länsstyrelsen under reproduktionssäsongen 2009 (1 maj 2009- 30 april 2010). Den huvudsakliga inventeringen har skett under vintertid eftersom fältpersonalen då kan följa djurens spår i snö. Ingen områdesinventering har skett vintern 2009/2010 utan all inventering har skett genom s.k. snoking. Under den snöfria perioden följs inrapporterade observationer upp, spillning samlas in och lyor besöks.

1.1 Definitioner

Begrepp	Betydelse
Familjegrupp	För lodjur: hona med ungar. För varg: minst tre vargar i grupp där minst en varg revirmarkerar regelbundet. Föryngring ska ha dokumenterats minst en gång de senaste två åren.
Fältpersonal	Länsstyrelsetjänstemän (fast anställda eller förordnade) som utför fältarbete och kvalitetssäkrar observationer.
Föryngring	Björn, varg, järv, lodjur har fött ungar eller kungsörn har lagt ägg i bo i en sameby eller i ett län.
Grupperad	Term som används i Rovdjursforum då flera observationer bedöms tillhöra samma föryngring eller annan förekomst.
Häckning	För kungsörn används häckning synonymt med föryngring.
Inventering	Rovdjurens föryngringar och annan förekomst fastställs i tid och rum.
Inventeringsansvarig	Den tjänsteman på länsstyrelsen som förordnas att ansvara för inventering av rovdjur i länet.
Inventeringsperiod	Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad.
Inventeringssamordnare	Den person som i en sameby eller en ideell organisation är ansvarig för att samordna inventering av rovdjur.
Inventeringsslinga	Färdväg till fots, på skidor eller med fordon för att finna spår eller spårtecken, alternativt se eller höra individer eller finna deras boplatser.
Kriterier	Kännetecken som används för att fastställa om föryngring ägt rum och antal föryngringar.
Kvalitetssäkrare	Person som förordnats som kvalitetssäkrare av länsstyrelse

	eller Sametinget.
Kvalitetssäkring	Kontroll av observationer eller av föryngringar.
Misslyckad föryngring	Unge/ungar har dokumenterats och där samtliga ungar senare under reproduktionscykeln har dött.
Regelbunden förekomst	(När föryngring inte dokumenterats) spår eller andra observationer av rovdjur har dokumenterats i samebyn eller i länet vid minst tre tillfällen under minst tre månader under reproduktionscykeln.
Reproduktionscykel	Anges med en tolv månadsperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.
Rovdjur	Björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.
Rovdjursforum	Nationell rovdjursdatabas där inventeringar, inventeringsslingor och förekomst och föryngring av rovdjur samt deras bytesdjur/kadaver ska registreras.
Snoking	Inventeringsmetod där man verifierar observationer alternativt söker individer, spår eller boplatser genom att spåra ihop alternativt spåra isär de spårloppor som påträffas.
Tillfällig förekomst	Art som normalt inte uppträder i samebyn eller i länet, men av vilken spår eller andra observationer har dokumenterats minst en gång under reproduktionscykeln.

1.2 Inventeringsresultat för 2009/2010

1.2.1 Varg

Under inventeringssäsongen har det hänt mycket bland länets vargar. Ett revir har försvunnit och två har tillkommit.

Uttersbergsreviret

Delas med Örebro län. Reviret är länets äldsta och har funnits sedan 2003/2004. Sedan föregående inventeringsperiod har det revirmarkerande paret splittrats. Honan har inte kunnat finnas trots eftersök och den sändare hon är märkt med har inte skickat några signaler. Hanen har påträffats under inventeringsperioden sporadiskt men verkar inte ha bildat par med någon annan varg. Under inventeringsperiodens senare del verkar reviret ha upphört.

Klotenreviret

Delas med Örebro och Dalarnas län. Reviret etablerades 2008/2009 och på våren 2009 föddes den första kullen med sammanlagt fyra valpar i reviret. I dagsläget finns 5-7 vargar (föräldrapar + ungar) i reviret. Det revirmarkerade paret har ommärkts med sändare under februari månad.

Färnareviret

Ett nytt revir med ett revirmarkerande par som helt ligger i Västmanlands län. Paret har sändarmärkts under februari månad.

Hedbynreviret

Ett nytt revir med ett revirmarkerande par som delas med Örebro län. Paret har sändarmärkts under februari månad. Reviret verkar ha tagit över större delen av Uttersbergsrevirets område.

Övriga vargobservationer

Under sommaren/hösten uppehöll sig minst en varg i Sala kommun vid Möklinta. Sporadiska rapporter har inkommit under året. En varg blev påkörd i oktober men bedömdes oskadd.

Under juli månad vandrade en ensam varg genom länet på vandring söderut. Vargen kom från Ockelboreviret i Gävleborgs län.

Under juli/augusti månad vandrade en ensam varg genom länet österut till Stockholm där den har bildat revir. Vargen härstammar från den invandrade vargen som bildat det s.k. Galvenreviret i Gävleborgs län.

Andra vargar kan ha passerat länet, dock utan att ha observerats mer än sporadiskt och har inte kvalitetssäkrats av Länsstyrelsen.

1.2.2 Lodjur

Endast fyra familjegrupper har påträffats under inventeringssäsongen. Ingen områdesinventering har genomförts och de familjegrupper som påträffats har konstaterats genom snoking. Trots det låga antalet påträffade familjegrupper bedömer Länsstyrelsen att antalet lodjur inte har minskat från föregående år och därmed uppgår till ca 13 familjegrupper, varav två delade med andra län, vilket innebär ca 70-80 individer.

1.2.3 Kungsörn

Under mars 2009 genomfördes en områdesinventering efter kungsörn. Vid inventeringen kunde inga häckande par finnas, däremot påträffades en del unga kungsörnar i länet.

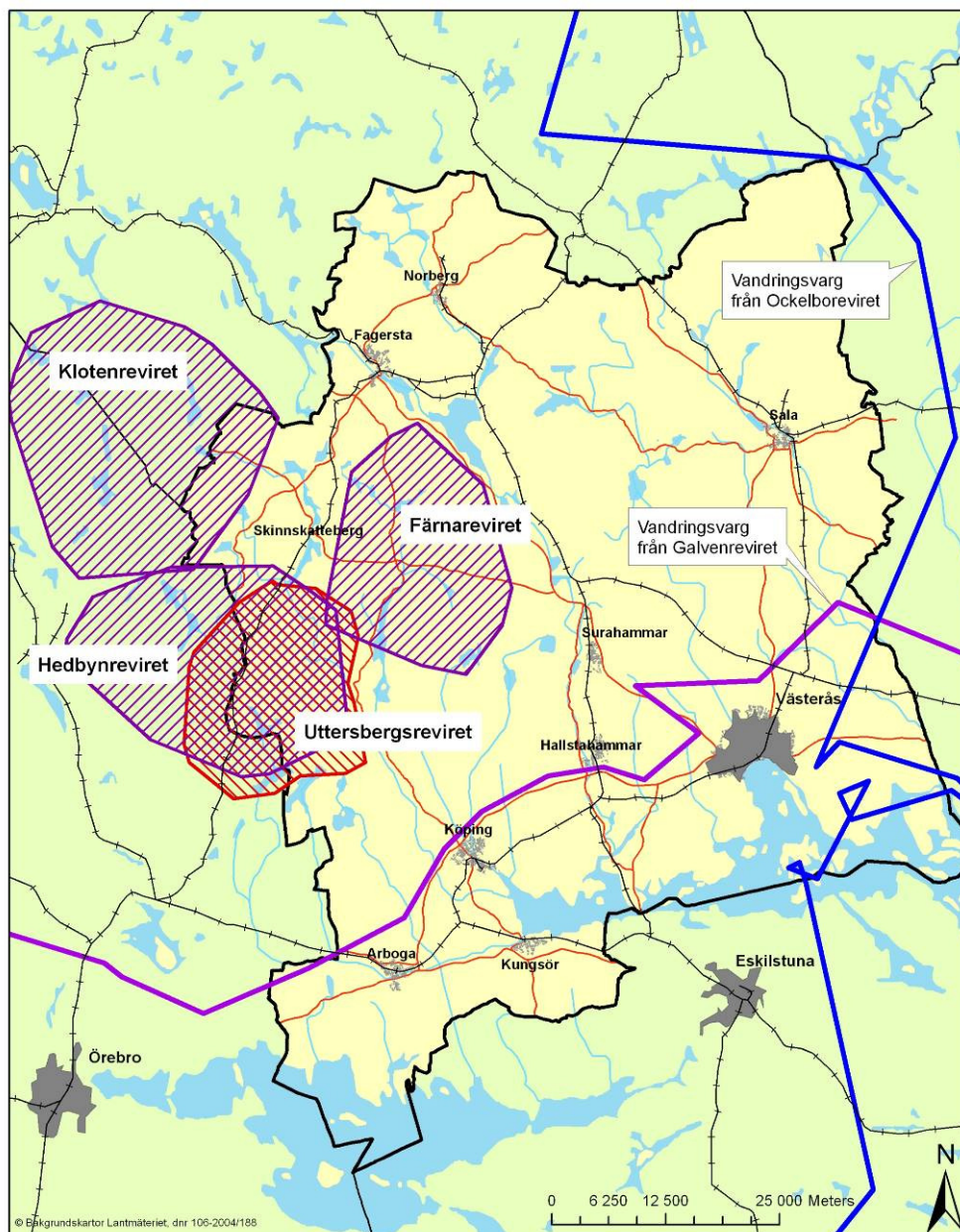
1.2.4 Björn

Det finns inga kända stationära björnar i länet. Under inventeringssäsongen har ett fåtal björnar inrapporterats från allmänheten. Dessa observationer har dock inte kunnat kvalitetssäkras av Länsstyrelsen.

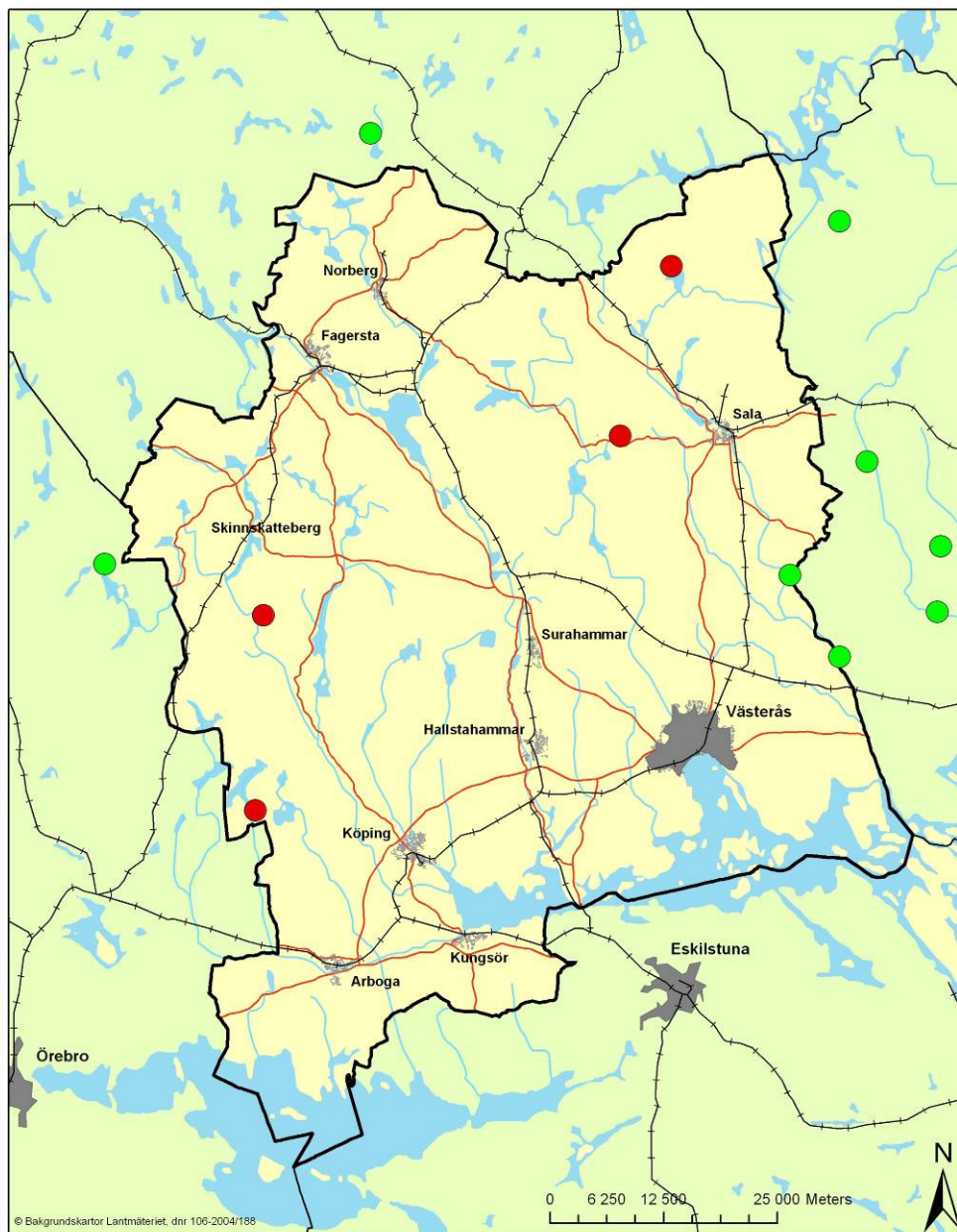
1.2.5 Järv

Det finns inga stationära järvar i länet. Däremot passerade en järv på vandring genom länet norrut under mars månad.

1.3 Kartbilagor

Karta 1. Kartan visar vargrevir med stationära vargar i Västmanlands län samt sändarmärkta vandringsvargar som har passerat länet under inventeringssäsongen 2009/2010.

Karta 2. Kartan visar familjegrupper av lodjur som påträffats under inventeringssäsongen 2009/2010. Röda cirklar är familjegrupper i Västmanland, gröna cirklar är familjegrupper som tillhör grannlänerna.

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland